

DATAREA PRIN C₁₄ A UNOR LOCUIRI GRAVETTIENE DE LA MITOC — MALUL GALBEN (COM. MITOC, JUD. BOTOȘANI)

DE

VASILE CHIRICA

Cunoscuta așezare de la Mitoc-Malul Galben se află situată în Cimpia Moldovei (27°10' longitudine estică și 48°07' latitudine nordică), în sectorul epigenetic al văii Prutului. Stațiunea este situată pe terasa mijlocie a Prutului, la confluența pârului Ghireni cu Prutul.

Identificată încă din 1885 de către Gregoriu Ștefănescu, așezarea paleolitică la care ne referim a fost cercetată sumăr în anii 1956—1957 de către C.S. Nicolăescu-Plopșor și N.N. Zaharia, săpături de mai mare amploare fiind efectuate de către autor între anii 1978—1983.

Săpăturile recente, care au mers pînă la adîncimea de 9,35 m, au adus importante contribuții în ceea ce privește stratigrafia locuirilor. S-au identificat șapte niveluri gravettiene, care se înscriu pe o grosime de aproximativ 2,70 m. Sub primul nivel gravettian s-a observat o săracă depunere de materiale arheologice, de numai 0,15 m, care ne-a oferit o vatră simplă, neamenajată și fără material litic și faunistic. Aceasta ar putea să aparțină unui paleolitic superior, probabil aurignacian (7,70—7,85 m). Sub ea se află o depunere sterilă din punct de vedere arheologic și faunistic, groasă de aproximativ 0,30 m (7,85—8,15 m). Acest steril se așterne peste o altă depunere unde, la adîncimea de 8,15 m, s-au găsit resturile unei alte vetre de foc, neamenajate, fără material litic și faunistic. Credem că este vorba de o săracă locuire din paleoliticul superior, aparținînd, probabil, tot aurignacianului. Sub această depunere s-a observat un nou depozit steril, gros de circa 0,55 m (8,15—8,70 m). Acest depozit suprapune un nivel aurignacian a cărui grosime atinge nivelul de 9,35 m, maximum de adîncime la care s-a ajuns în campania din anul 1983. În acest nivel s-a dezvelit o vatră de foc, amenajată, cu multe pietre arse, bogată în cărbune și piese litice, stratul de arsură atingînd o grosime de 0,15 m (8,70—8,85 m). Pentru a încheia secvența stratigrafică, menționăm că sedimentul situat peste ultimul nivel gravettian (VII), cuprins între adîncimile 5,15—5,40 m, reprezintă depuneri remaniate, care încep de sub orizontul negru al solului actual (tabelul I — schița stratigrafică). Este necesar să relevăm faptul că în întregul depozit remaniat nu s-au găsit decît sporadice piese de silex, majoritatea lor fiind ușor rulate, provenind, probabil, dintr-o așezare musteriană, situată în amonte de stațiunea cercetată de noi.

Tabelul 1

Mitoc — Malul Galben. Schiță stratigrafică (1978—1983)

-0,00 m—4,20 m—5,15 m	— depuneri remaniate.
-5,15 m—5,20 m—5,40 m	— vetre și ateliere — Nivel VII Gravettian.
-5,40 m—5,60 m—5,85 m	— vetre și ateliere — Nivel VI Gravettian.
-5,85 m—6,10 m—6,40 m	— vetre și ateliere — Nivel V Gravettian.
-6,40 m—6,65 m	— vetre și ateliere — Nivel IV Gravettian.
-6,65 m—6,90 m—7,10 m	— vetre și ateliere — Nivel III Gravettian.
-7,10 m—7,20 m	— vetre și ateliere — Nivel II Gravettian.
-7,20 m—7,45 m—7,70 m	— vetre și ateliere — Nivel I Gravettian.
-7,70 m—7,85 m	— vatră izolată, fără material litic și faunistic — Nivel Aurignacian?
-7,85 m—8,15 m	— steril arheologic și faunistic.
-8,15 m	— vatră izolată, fără material litic și faunistic — Nivel Aurignacian?
-8,15 m—8,70 m	— steril arheologic și faunistic.
-8,70 m—8,85 m	— vatră amenajată — Nivel Aurignacian.
-8,85 m—9,35 m	— piese litice în strat — Nivel Aurignacian.

În cele ce urmează vom prezenta datele de C_{14} realizate la prestigiosul laborator Geochron din Cambridge, S.U.A.¹. Precizăm că probele de oase arse și de cărbune au fost prelevate din vetrele de foc, care alături de atelierele de cioplire au constituit criteriile de identificare a celor șapte niveluri de locuire gravettiană (tabelul II).

Studiind tabelul III, putem face următoarele observații:

1. Din numeroasele eşantioane recoltate, pe baza cărora au fost completate cele 16 buletine de analiză de care dispunem în prezent, cinci nu au fost datate din cauza cantității insuficiente de cărbune și oase calcinate.

2. Nu dispunem încă de nici o datare pentru nivelurile I și VII.

3. Datările de radiocarbon, contradictorii pentru nivelurile de la adâncimea de 5 m, confirmă observațiile stratigrafice anterioare privind intensă acțiune de remaniere a sedimentului.

4. Exceptând depozitul postgravettian, remaniat, constatăm că și pentru nivelurile de locuire VI-III există unele neconcordanțe:

a. pentru nivelul VI, cele două date ne indică vârste mai vechi decât cea a nivelului V.

b. pentru nivelul V dispunem de o singură datare care ar putea fi luată în considerație.

c. pentru nivelul IV dispunem de trei datări care sînt mai mari decât cele atribuite nivelului III.

d. pentru nivelul III, cele două date ne apar contradictorii, indicînd vârste mai mici decât cele ale nivelului IV. Această neconcordanță s-ar putea datora înclinării sedimentelor în care zac locuirile, înclinări existente atît pe direcția N—S (5°), cit și VNV—ESE (15°)².

e. pentru nivelul II avem o singură datare: $26\,700 \pm 1040$ B.P. Dacă luăm în considerație această ultimă dată, atunci vârsta complexului dezvelit la adâncimea de 7,10 m ne apare oarecum contemporană cu unele

¹ Exprimăm și aici mulțumirile noastre față de Northern Illinois University care, prin prof. Kenneth Honea, aflat în țara noastră pentru documentare, a finanțat costul analizelor de radiocarbon, efectuate la Kreuger Enterprises Inc.-Geochron Laboratories Division, Cambridge, S.U.A.

² Măsurători efectuate în 1980 împreună cu M. Cărciumaru.

Poziția stratigrafică a vetrelor și a atelierelor și încadrarea lor culturală (1978–1983)

Nr. crt.	Poziția stratigrafică; pătratul și adâncimea	atelierे cioplire	vetre de foc	complexe (at. + v.)	Încadrare și observații
1	F5 — 3,40 m	+	—	—	depunere remaniată
2	E6 — 3,40 m	+	—	—	idem
3	F1 — 4,20 m	+	—	—	idem
4	F1 — 4,60 m	+	—	—	idem
5	D7 — 4,60 m	+	—	—	idem
6	F1 — 4,65 m	+	—	—	idem
7	B7 — 4,70 m	+	—	—	idem
8	D5 — 5 m	+	—	—	idem
9	F1 — 5 m	+	—	—	idem
10	D4 — 5,15 m	+	—	—	Nivel VII Gravettian
11	C4 — 5,20 m	+	—	—	Nivel VII Gravettian
12	A6 — 5,20 m	+	—	—	Nivel VII Gravettian
13	C5 — 5,20 m	—	+	—	Nivel VII Gravettian
14	B7 — 5,20 m	—	+	—	Nivel VII Gravettian
15	F3 — 5,25 m	—	+	—	Nivel VII Gravettian
16	C3 — 5,40 m	+	—	—	Nivel VI Gravettian
17	E—F—7—8 — 5,40 m	+	—	—	Nivel VI Gravettian
18	E1 — 5,60 m	+	—	—	Nivel VI Gravettian
19	B3 — 5,60 m	+	—	—	Nivel VI Gravettian
20	G7 — 5,60 m	+	+	+	Nivel VI Gravettian
21	D6 — 5,60 m	+	—	—	Nivel VI Gravettian
22	G1 — 5,70 m	—	+	—	Nivel VI Gravettian
23	C5 — 5,85 m	—	+	—	Nivel V Gravettian
24	F5 — 5,85 m	—	+	—	Nivel V Gravettian
25	E4 — 5,90 m	+	—	—	Nivel V Gravettian
26	C5 — 5,90 m	+	—	—	Nivel V Gravettian
27	D4 — 5,90 m	+	—	—	Nivel V Gravettian

Nr. crt.	Poziția stratigrafică; pătratul și adâncimea	ateliere cioplire	vetre de foc	complexe (at. + v.)	Încadrare și observații
28	C-D-E-F-2-3-4-6,10 m	+	+	+	Nivel V Gravettian
29	G1 - 6,10 m	+	--	-	Nivel V Gravettian
30	A6 - 6,30 m	+	-	-	Nivel V Gravettian
31	C7 - 6,35 m	+	-	-	Nivel V Gravettian
32	B-C-D-7 - 6,35 m	+	-	-	Nivel V Gravettian
33	G1 - 6,35 m	+	-	-	Nivel V Gravettian
34	F5 - 6,40 m	+	+	+	Nivel IV Gravettian
35	E1 - 6,55 m	+	-	-	Nivel IV Gravettian
36	D6 - 6,60 m	+	+	+	Nivel IV Gravettian
37	D-E-6 - 6,60 m	+	-	-	Nivel IV Gravettian
38	C5 - 6,65 m	-	+	-	Nivel IV Gravettian
39	D5 - 6,65 m	+	+	+	Nivel IV Gravettian
40	B6 - 6,70 m	+	-	-	Nivel III Gravettian
41	C-D-E-3-4 - 6,75 m	+	+	+	Nivel III Gravettian
42	E1 - 6,75 m	+	-	-	Nivel III Gravettian
43	B1 - 6,75 m	+	-	-	Nivel III Gravettian
44	B4 - 6,75 m	+	-	-	Nivel III Gravettian
45	E3 - 6,75 m	+	-	-	Nivel III Gravettian
46	A3 - 6,90 m	+	-	-	Nivel III Gravettian
47	C2 - 7,00 m	-	+	-	Nivel III Gravettian
48	D-E-3-5 - 7,00 m	+	-	-	Nivel III Gravettian
49	D1 - 7,00 m	+	-	-	Nivel III Gravettian
50	B3-5 - 7,10 m	+	+	+	Nivel III Gravettian
51	EG - 7,10 m	--	+	-	Nivel II Gravettian
52	D5 - 7,15 m	-	+	-	Nivel II Gravettian
53	B2 - 7,20 m	-	+	-	Nivel II Gravettian
54	E1 - 7,20 m	-	+	-	Nivel II Gravettian
55	E1 - 7,45 m	+	+	+	Nivel I Gravettian
56	D4 - 7,85 m	-	+	-	Nivel Aurignacian?
57	C4 - 8,15 m	-	+	-	Nivel Aurignacian?
58	B4 - 8,70 m	-	+	-	Nivel Aurignacian
59	C5 - 8,70 m	-	+	-	Nivel Aurignacian
60	D4 - 8,85 m	-	+	-	Nivel Aurignacian

Tabel III

Nr. crt.	Laborator nr. probă	Material	Poziția probei în strat	Vârsta C-14 B.P.	Limita inf. B.P.	Limita sup. B.P.	Depunere geologică	Încadrare culturală
1	GX 9422	cărbune	B7 - 5,00 m	24 620 ± 810	25 430	23 810	loess	remaniat
2	GX 9427	oase arse	B7 - 5,00 m	nedatat	—	—
3	GX 8723	cărbune	B6 - 5,00 m	> 33 000	—	—
4	GX 9424	cărbune	G7 - 5,60 m	> 21 000	—	—	..	Niv. VI Gravettian
5	GX 9425	oase arse	G7 - 5,60 m	24 820 ± 850	25 670	23 970	..	Niv. VI Gravettian
6	GX 9426	cărbune	A1-2 - 5,90m	nedatat	—	—	..	Niv. V Gravettian
7	GX 8724	cărbune, loess	D3 - 6,10 m	19 910 ± 990	20 900	18 920	..	Niv. V Gravettian
8	GX 8725	cărbune, loess	F5 - 6,40 m	> 28 700	—	—	..	Niv. IV Gravettian
9	GX 9429	oase arse	C6 - 6,60 m	19 900 ^{+1 050} - 930	20 950	18 970	..	Niv. IV Gravettian
10	GX 9420	cărbune	C6 - 6,60 m	22 050 ± 1 250	23 300	20 800	..	Niv. IV Gravettian
11	GX 9421	cărbune	C6 - 6,60 m	nedatat	—	—	..	Niv. IV Gravettian
12	GX 9423	cărbune	A4 - 6,90 m	17 300 ^{+2 100} - 1 670	19 400	15 630	..	Niv. III Gravettian
13	GX 8503	cărbune, loess	C2 - 7,00 m	20 945 ± 850	21 795	20 095	..	Niv. III Gravettian
14	GX 9419	cărbune	B5 - 7,10 m	nedatat	—	—	..	Niv. II Gravettian
15	GX 9418	cărbune	B5 - 7,10 m	26 700 ± 1 040	27 740	25 660	..	Niv. II Gravettian
16	GX 9428	cărbune	C5 - 7,20 m	nedatat	—	—	..	Niv. II Gravettian

locuri gravettiene din Europa Centrală³. Prin această vîrstă, amuleta⁴ descoperită chiar la nivelul vetrei din care a fost prelevată proba, ar putea fi considerată ca una dintre cele mai vechi obiecte de artă cunoscute pînă acum în Europa.

Avem convingerea că alte numeroase probe prelevate în cursul ultimelor două campanii de săpături, și care se vor analiza la diverse laboratoare de C_{14} , vor aduce, probabil, precizări ce vor înlătura datele contradictorii amintite.

DATATION PAR LE C_{14} D'HABITATS GRAVETTIENS À MITOC — MALUL GALBEN (COMMUNE DE MITOC, DÉP. DE BOTOȘANI)

RÉSUMÉ

L'auteur présente les datations par le radiocarbone obtenues aux Geochron Laboratories Division — Kreuger Entreprisses Inc., sur la base des échantillons prélevés dans plusieurs foyers mis à jour à Mitoc — Malul Galben, station située dans le secteur épigénéétique du cours moyen du Prut.

Du point de vue stratigraphique, sur la base des ateliers de taille et des foyers, ont pu être déterminés sept niveaux d'habitat gravettien.

Sur les 16 bulletins d'analyse dont nous disposons à l'heure actuelle, 5 ne contiennent pas de datations, par ce que la quantité de charbon et d'os calcinés a été insuffisante.

Nous espérons que les prochaines déterminations des échantillons prélevés au cours des deux dernières années vont apporter de nouvelles précisions sur la chronologie absolue des habitats gravettiens en discussion.

³ M. Otte, *Le Gravettien en Europe Centrale*, vol. II, Brugge, 1981, p. 336 și 354. Ne referim la stațiunile gravettiene din Moravia: Dolni-Vestonice, datată între $28\ 100 \pm 380$ B.P. (Gr. 2092) și $28\ 900 \pm 300$ B.P. (Gr. 2598) și Pavlov, datată între $25\ 820 \pm 170$ B. P. și $24\ 020 \pm 150$ B.P.

⁴ V. Chirica, SCIVA, 33, 1982, 2, p. 229—231. Menționăm faptul că amuleta a fost găsită la adîncimea de 7,10 m și datată la $26\ 700 \pm 1040$ B.P. (GX 9418), deci vîrsta ei nu este de $20\ 945 \pm 860$ B.P. (GX 8503) pentru proba prelevată la adîncimea de 7 m.